

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WNO.050.147.2024.RB
3463981.13816517.11193554
Warszawa, 05-12-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Posłów Doroty Marek i Piotra Lachowicza w sprawie efektywności odstrzału dzikich zwierząt oraz kontroli kół łowieckich, K10INT5674, przekazuję poniższe informacje

- 1. Jakie mechanizmy kontrolne funkcjonują w ramach nadzoru nad wykonywaniem odstrzału dzików przez koła łowieckie?*

W odniesieniu do dzików zaplanowanych do zabicia w ramach prowadzonej gospodarki łowieckiej minimalny poziom dzików do zabicia w skali każdego obwodu łowieckiego ustalany jest w rocznych planach łowieckich opracowywanych na każdy łowiecki rok gospodarczy przez dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich. Plany te przed ostatecznym zatwierdzeniem opiniowane są przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwą terytorialnie izbę rolniczą oraz zatwierdzane przez właściwego nadleśniczego w obwodach łowieckich dzierżawionych oraz dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych w obwodach łowieckich zarządzanych. Jednocześnie, na zakończenie łowieckiego roku gospodarczego koła łowieckie przekazują informację nt. prowadzonej gospodarki łowieckiej w danym roku (w tym liczby zabitych osobników poszczególnych gatunków zwierząt łownych) właściwym organom Polskiego Związku Łowieckiego. Dane te są następnie agregowane przez Stację Badawczą Polskiego Związku Łowieckiego w Czempiniu.

Ponadto, zgodnie z § 98. Statutu Polskiego Związku Łowieckiego stanowiącego załącznik do uchwały XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 16 lutego 2019 roku zarządy okręgowe PZŁ mają kompetencje do sprawowania nadzoru nad kołami mającymi siedzibę na terenie okręgu.

- 2. Czy Ministerstwo prowadzi regularny monitoring realizacji wyznaczonych planów odstrzału oraz przestrzegania przepisów przez koła łowieckie?*

Monitoring realizacji planowanych odstrzałów dzików prowadzony jest w oparciu o raporty miesięczne pozyskania, które przekazywane są do Ministerstwa w cyklu miesięcznym przez Polski Związek Łowiecki i Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych. Przekazywane dane dotyczą również poziomu wykonania odstrzału sanitarnego. Natomiast nadzór nad

odstrzałami sanitarnymi dzików nakazywanymi w związku z przepisami weterynaryjnymi prowadzony jest przez Inspekcję Weterynaryjną.

3. *Czy istnieją narzędzia prawne, które umożliwiają wyciągnięcie konsekwencji wobec kół łowieckich niewykonujących przydzielonych zadań dotyczących odstrzału dzików?*

Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. z 2023 r. poz. 1082) zarządy okręgowe koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich (art. 33 ust. 4), działalność zarządów okręgowych PZŁ nadzoruje Zarząd Główny PZŁ (art.32a ust. 1 pkt 3). Zgodnie z art. 35a ust. 1 ustawy prawo łowieckie nadzór nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

Ponadto jak wskazano powyżej, na podstawie § 98. Statutu Polskiego Związku Łowieckiego stanowiącego załącznik do uchwały XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 16 lutego 2019 r. zarządy okręgowe PZŁ mają kompetencje do prowadzenia nadzoru nad kołami łowieckimi. Zarządy okręgowe mają uprawnienia np. do powoływania zespołu ds. kontroli kół łowieckich w uzasadnionych sytuacjach, nadzoru nad prowadzeniem gospodarki łowieckiej na terenie obwodów łowieckich położonych na terenie okręgu. Zarządy okręgowe wspierają też koła łowieckie w zakresie rozwiązywania problemów wynikających z prowadzonej przez koło działalności.

4. *Jakie kary są przewidziane dla kół, które nie realizują przydzielonych im odstrzałów?*

Dotychczasowe przepisy stanowią, że brak realizacji planów łowieckich w zakresie prowadzonego odstrzału zwierząt łownych w tym dzików skutkować może wypowiedzeniem umowy dzierżawy obwodu łowieckiego.

Zgodnie z art. 29 a ust 2a. ustawy Prawo łowieckie wydierżawiający może wypowiedzieć umowę dzierżawy bez zachowania terminów wypowiedzenia:

- 1) po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego albo na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego lub na wniosek właściwej izby rolniczej – w przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania przez dzierżawcę obwodu łowieckiego rocznego planu łowieckiego na poziomie co najmniej 80% określonej w tym planie minimalnej liczby zwierzyny grubej do pozyskania, w każdym z trzech następujących po sobie łowieckich lat gospodarczych;
- 2) na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego – w przypadku negatywnej oceny prowadzenia gospodarki łowieckiej przez dzierżawcę obwodu łowieckiego, wynikającej z postępowania kontrolnego przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki na podstawie statutu.

Natomiast, w przypadku braku realizacji zadań wynikających z nakazów określonych przez Inspekcję Weterynaryjną (w tym odstrzału sanitarnego) sposób postępowania został określony w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 47 b ust 2 ww. ustawy w przypadku niewykonywania przez dzierżawcę obwodu łowieckiego nakazu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 pkt 8–8b lub art. 46 ust. 3 pkt 8–8c, z przyczyn leżących po jego stronie, dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego

Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe lub starosta, na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska, powiatowego lekarza weterynarii lub Polskiego Związku Łowieckiego, wypowiada umowę dzierżawy obwodu łowieckiego.

Rozwiązania ta są krytycznie oceniane w środowisku łowieckim.

5. *Czy w ramach działań mających na celu zmniejszenie populacji dzików rozważane są alternatywne metody kontroli populacji, takie jak np. sterylizacja zwierząt lub inne metody ograniczania rozrodczości?*

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zarówno farmakologiczne, jak i chirurgiczne metody ograniczenia rozrodczości dzików nie są brane pod uwagę jako alternatywne metody zarządzania liczebnością populacji tego gatunku z kilku niezależnych od siebie przyczyn.

W odniesieniu do metod farmakologicznych ich stosowanie jest wykluczone z uwagi na brak odpowiednich preparatów weterynaryjnych dopuszczonych do stosowania u dzików. Do obrotu w Polsce dopuszcza się produkty lecznicze, które uzyskały pozwolenie Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych lub które uzyskały pozwolenie wydane przez Radę Unii Europejskiej lub Komisję Europejską - art.3 ustawy z dnia 6 września 2001 r Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 686).

W odniesieniu natomiast do metod chirurgicznych, ich stosowanie jest niemożliwe ze względów zarówno formalnoprawnych, jak i praktycznych. Przeprowadzenie takiego zabiegu wymagałoby uprzedniego odłowienia dzika i przewiezienie go do gabinetu zabiegowego, a następnie ponowne wypuszczenie do środowiska. Zgodnie natomiast z § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. z 2024 r. poz. 677), który gwarantuje stosowanie w polskim porządku prawnym zakazu, o którym mowa w art. 48 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylającego rozporządzenie wykonawcze (UE)2021/65 (Dz. Urz. UE. L Nr 79, str. 65, z późn. zm.), przemieszczanie dzików na terytorium Polski, podobnie jak na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej jest zakazane.

Dodatkowo, tego rodzaju zabiegi wykonuje się, co do zasady, u zwierząt domowych i gospodarskich. W odniesieniu do zwierząt dzikich brak jest możliwości zapewnienia takiemu zwierzęciu odpowiednich warunków do rekonwalescencji po zabiegu do czasu całkowitego wygojenia ran, czy przygotowania do zabiegu i poddania ogólnemu znieczuleniu poprzedzonego 12 godzinnym nieprzyjmowaniem pokarmu. Poważnie utrudnione byłoby również trwałe i widoczne oznakowanie osobnika poddanego zabiegowi w taki sposób, aby nie odłowić go w tym samym celu w przyszłości.

Należy również zauważyć, iż ograniczenie rozrodczości dzików nie wyeliminuje ryzyka zakażenia wirusem ASF osobników poddanych takiemu zabiegowi

6. *Jakie są plany Ministerstwa w zakresie dalszego monitorowania populacji dzików oraz prewencji szkód rolnych i zagrożeń epidemiologicznych w kolejnych latach?*

Realizacja odstrzału dzików odbywa się w oparciu o planową gospodarkę łowiecką i uzupełniająco odstrzał sanitarny. Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. 2023 r. poz. 1082), naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska. Równocześnie zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 8 i art. 46 ust. 3 pkt 8 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych, powiatowy lekarz weterynarii albo wojewoda może nakazać dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich wykonanie odstrzału sanitarnego dzików. Odstrzał sanitarny dzików jest dodatkowym elementem pozwalającym na redukcję gęstości populacji dzików na obszarach występowania choroby wymienionych w załączniku 1 do ww. rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594. Wielkość odstrzałów sanitarnych zależy od aktualnej sytuacji epizootycznej w odniesieniu do ASF i populacji dzika na danym obszarze. W kontekście monitorowania zagrożenia epidemiologicznego, zgodnie z przygotowanym przez Głównego Lekarza Weterynarii projektem „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” na lata 2025-2027, monitoring ASF u dzików na terytorium Polski będzie kontynuowany zgodnie z poniższymi zasadami:

- dziki znalezione martwe (padłe/z wypadków komunikacyjnych), odstrzelone lub odłowione i uśmiercone wykazujące objawy chorobowe – będą podlegały badaniu w kierunku ASF na całym terytorium kraju,
- dziki odstrzelone lub odłowione i uśmiercone nie wykazujące objawów choroby – będą podlegały badaniu w kierunku ASF na obszarach objętych ograniczeniami I, II, III.

Informuję także, że przygotowany został projekt Krajowego planu działania zarządzania populacją dzików w kontekście prewencji i kontroli zwalczania afrykańskiego pomoru świń. Z inicjatywy Ministra Klimatu i Środowiska dokument został zaopiniowany przez Państwową Radę Ochrony Przyrody

(https://prop.gov.pl/wp-content/uploads/2024/09/PROP-KOG-2024-10_PlanRedukcjiDzikowZwalczaniaASF.pdf).

PROP w swej opinii do ww. dokumentu podkreśliła, że z ustalonego sposobu postępowania wynikają wysokie koszty redukcji populacji dzików, plan nie zawiera oceny stanu aktualnego populacji dzików, nie zawiera też oceny skuteczności działań prowadzonych w przeszłości, ma niejasne cele i nie odnosi się do realizowanych obecnie programów walki z ASF, nie ma również analizy skutków społecznych i wpływu na bezpieczeństwo ludzi, ochronę gatunków i siedlisk obszarów Natura 2000. W opinii wskazano też wykorzystuje też niewiarygodne dane i metody. Obecnie na skutek ww. opinii prowadzone są prace mające na celu uwzględnienie aspektów środowiskowych w ww. dokumencie.

7. *Czy planowane są nowe przepisy lub zmiany w obecnych regulacjach w odpowiedzi na sygnały o ich niskiej skuteczności?*

Zgodnie z uzyskanymi informacjami z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi aktualnie nie planuje się radykalnych zmian dotyczących metod zwalczania ASF. Powodem tego stanu

rzeczy jest fakt, że te sprawy są w głównej mierze regulowane na poziomie UE. Z kolei uzupełniające regulacje krajowe sprzyjają ochronie gospodarstw utrzymujących świnie przed wniknięciem wirusa oraz zapobiegają jego rozwleczeniu w środowisku i, jak dotąd nie było doniesień o ich niskiej skuteczności.

Jednocześnie, na bieżąco analizowane są obowiązujące przepisy dotyczące zwalczania ASF pod kątem ich skuteczności oraz uwagi dotyczące obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych.

Z punktu widzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska, jako organu współpracującego obecnie z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w działaniach podejmowanych w odniesieniu do zwalczania afrykańskiego pomoru świń należałoby uwzględnić potrzeby ochrony przyrody i środowiska. Na te aspekty zwraca też uwagę Państwowa Rada Ochrony Przyrody, tym bardziej, że przyjęty sposób postępowania w zakresie zwalczania ASF nie przyniósł znaczącego ograniczenia w występowaniu choroby.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 56 rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 w części dotyczącej minimalnych wymogów w zakresie krajowych programów działania mających na celu uniknięcie rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń jest mowa wprost o konieczności przedstawienia w krajowym planie działania oceny ewentualnego znaczącego negatywnego wpływu polowań na gatunki i siedliska chronione na mocy odpowiednich unijnych przepisów środowiskowych, w tym wymogów ochrony przyrody, określonych w dyrektywach 2009/147/WE i 92/43/EWG, oraz, w razie potrzeby, opis środków zapobiegawczych i łagodzących ograniczających negatywny wpływ na środowisko. W związku z powyższym projekt planu powinien być poddany strategicznej ocenie wpływu na gatunki i siedliska chronione, co jest wymogiem wynikającym wprost z przepisów unijnych na podstawie których jest sporządzony.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów